

TLAČOVÁ SPRÁVA

13. februára 2014

Ako znížiť nezamestnanosť na Slovensku

Dňa 13.2.2014 sa v Bratislave uskutočnil spoločný [seminár](#)¹ Zastúpenia Európskej komisie v SR a Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy INEKO s názvom „Ako znížiť nezamestnanosť na Slovensku“. Cieľom seminára bolo identifikovať príčiny dlhodobovo vysokej nezamestnanosti v SR a prediskutovať možné riešenia tohto problému.

Na seminári vystúpili zástupca generálneho riaditeľa na Generálnom riaditeľstve pre zamestnanosť a sociálnu inklúziu Európskej komisie Zoltán Kazatsay, štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Branislav Ondruš, riaditeľ INEKO Peter Goliaš, riaditeľ Inštitútu finančnej politiky pri Ministerstve financií SR Martin Filko, poslanec Národnej rady SR Jozef Mihál a riaditeľ sekcie medzinárodných politík trhu práce Ministerstva práce a sociálnych vecí Rakúska Johannes Schweighofer.

„Na riešenie existujúcich problémov ponúka Európska únia Slovensku pomoc vo forme štrukturálnych a investičných fondov. Slovensko môže tieto prostriedky plne využiť na zlepšenie podnikateľského prostredia, infraštruktúry, rozvoja ľudských zdrojov lepšie využívanie prírodných zdrojov a zefektívnenie verejnej správy. Verím, že to pomôže k podstatnému poklesu nezamestnanosti na Slovensku.“ Hovorí Dušan Chrenek, vedúci Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku.

Seminára sa zúčastnilo približne 45-50 hostí, medzi nimi ekonomickí analytici, zástupcovia zamestnávateľov aj odborárov, ako aj poslanci hospodárskeho a sociálneho výboru Národnej rady SR.

Zoltán Kazatsay povedal, že Európska komisia je pripravená finančne pomôcť Slovensku pri znižovaní nezamestnanosti. Medzi príčinami relatívne vyššej nezamestnanosti vníma zhoršovanie podnikateľského prostredia, nízku efektívnosť aktívnych politík trhu práce ako aj koncentráciu na kvantitu vo vzdelávacom systéme.

Peter Goliaš vo svojej prezentácii pomenoval viaceré príčiny vysokej nezamestnanosti na Slovensku. *„Predovšetkým ide o takzvanú pascu neaktivity, keď sa kvôli vysokým sociálnym a zdravotným odvodom ako aj kvôli prudkému kráteniu sociálnych dávok pri rastúcom príjme najmä ľuďom s veľmi nízkym príjmom neoplatí legálne pracovať. V dnešnom systéme ak človek poberajúci dávky v hmotnej núdzi zarobí v hrubom jedno euro, stratí na dávkach až 75 centov,“* zdôraznil. Ako ďalšie príčiny uviedol zhoršujúce sa podnikateľské prostredie, nedostatočne pružný trh práce a vzdelávací systém, nízku efektívnosť aktívnych politík trhu práce ako aj nevhodné podmienky pre zamestnávanie žien s deťmi.

Znížiť nezamestnanosť by podľa Goliaša pomohlo zníženie odvodov pre ľudí s nízkym príjmom napríklad podľa vzoru takzvaných „minijobs“ a „midijobs“ v Nemecku, ako aj spomalenie krátenia sociálnych dávok v závislosti od rastu príjmu z práce. Potrebné je podľa neho aj zverejňovať platy a mieru nezamestnanosti absolventov stredných a vysokých škôl a naviazať na ne ich financovanie z verejných zdrojov. S cieľom zvýšiť zamestnanosť žien by mal štát preskúmať a zmierniť bariéry pri využívaní predškolských zariadení, osobitne detských jasí pre deti do troch rokov.

¹ Podujatie sa uskutočnilo aj vďaka podpore [Think Tank Fund – Open Society Foundations](#).

Riaditeľ Inštitútu finančnej politiky na MF SR Martin Filko poznamenal, že štatistiky nezamestnaných ovplyvňujú Rómovia prekvapujúco málo. Väčšina Rómov je podľa neho neaktívnych, nie nezamestnaných. V porovnaní so zahraničím je na Slovensku vypuklejší problém s dlhodobou nezamestnanosťou mladých ľudí, ktorá je výrazne vyššia už krátko po skončení školskej dochádzky. Poukázal aj na neochotu Slovákov sťahovať sa či cestovať za prácou, ako aj na nepružný trh práce. Medzi riešeniami odporúčal zlepšiť fungovanie úradov práce, či obmedziť aktivačné práce. K prípadnej úprave v odvodovom zaťažení ľudí s nízkym príjmom dôjde podľa neho až po vyhodnotení odvodovej úľavy pre dlhodobo nezamestnaných ako aj programov dotujúcich nákladov práce v rámci aktívnych politík na trhu práce.

Štátny tajomník Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR Branislav Ondruš považuje za kľúčové riešenia vysokej nezamestnanosti zvyšovanie podielu miezd na HDP a viac praktickej výchovy na stredných odborných školách. Okrem iného tiež uviedol, že viac než polovicu dopytu po miestach v materských školách tvorí bratislavský kraj. To by mohlo naznačovať, že nedostatok miest v materských školách nemusí byť medzi kľúčovými príčinami vysokej nezamestnanosti.

Poslanec Národnej rady SR Jozef Mihál poukázal na skutočnosť, že dlhodobá vysoká nezamestnanosť má aj ten efekt, že znižuje mzdy. Zákonník práce podľa neho predstavuje už aj psychologickú bariéru prijímania zamestnancov najmä do malých firiem. V tejto súvislosti spomenul hrozbu pokuty až do 2-tisíc eur za oneskorené nahlásenie zamestnanca do Sociálnej poisťovne. Podnikateľské prostredie podľa neho zhoršuje aj skrátenie obdobia, za ktoré je možné zahrnúť stratu do daňového priznania (v minulosti to bolo sedem rokov). Upozornil, že v priebehu roka došlo v Sociálnej poisťovni k 20-percentnému poklesu registrovaných živnostníkov. Zdôraznil tiež, že Zákonník práce sa v plnej miere nevzťahuje na agentúrnych pracovníkov.

Riaditeľ sekcie medzinárodných politík trhu práce Ministerstva práce a sociálnych vecí Rakúska Johannes Schweighofer zdôraznil, že pri znižovaní nezamestnanosti je dôležité pružne reagovať na realitu, nie snažiť sa o prispôsobenie reality našim víziám. Pri zosúladzovaní potrieb trhu práce a vzdelávania to teda znamená, že prioritou nemá byť odhad potrieb trhu práce na mnoho rokov dopredu, ale analýzy aktuálnych trhových údajov, napríklad relatívnych zmien vo mzdách. Upozornil tiež, že pri sledovaní výšky nezamestnanosti mladých ľudí je dôležitý pomer medzi nezamestnanými mladými a staršími ľuďmi. V tomto ukazovateli Slovensko nezaostáva. Podľa prieskumu OECD PIAAC má tiež Slovensko lepšie výsledky v kvalifikovanosti pracovnej sily než Rakúsko, čím naznačil, že „zázrak“ nízkej rakúskej nezamestnanosti zrejme nie je daný najmä vysokou kvalifikovanosťou.

V diskusii sa účastníci seminára zaujímali o nastavenie minimálnej mzdy v Rakúsku. Johannes Schweighofer vysvetlil, že Rakúsko nemá jednotnú národnú minimálnu mzdu, má však rôzne minimálne mzdy v rámci sektorov ako aj osobitnú mzdu pre žiakov v rámci duálneho vzdelávania.